

کوتاه از جامعه

واکسینه شدن ۱۴ میلیون نفر تااوایل تیر

سعید نمکی، وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی گفت: ۱۴ میلیون نفر گروه هدف اول که شامل افراد بالای ۶۰ سال و بیماران خاص و صعب‌العلاج که عامل اصلی بستری و مرگ‌ومیر هستند تا اواخر خرداد و اوایل تیر ماه واکسن کرونا می‌زنند.

وی ادامه داد: در چند روز گذشته، دو محموله واکسن جدید و سنگین کرونا به دستمان رسیده‌است؛ هفته آینده هم محموله دیگری می‌رسد و نگرانی بابت تأمین واکسن واکسیناسیون فاز دوم نداریم. / ایرنا

پیگیری مرگ ۱۷۰فوک خزری

داوود میرشکار، مدیر کل دفتر حفاظت از زیست‌بوم‌های دریایی و سواحل دریایی سازمان حفاظت محیط‌زیست با اشاره به این‌که چند سالی است شاهد مرگ‌ومیر تعداد زیادی فوک خزری است، درباره این گونه در معرض انقراض گفت: فوک خزری، تنها گونه پستاندار دریای خزر هستند و در تعادل اکولوژیک و سلامت اکوسیستم نقش به‌سزایی دارد اما متأسفانه اخیراً شبه ۱۷ فوک به سواحل روسیه آمده است. وی ادامه داد: به همین دلیل در حال پیگیری علت مرگ فوک‌ها و مذاکره با روسیه از طریق وزارت خارجه هستیم تا دلایل این اتفاق را به صورت رسمی دریافت کنیم؛ امیدواریم روسیه پاسخ مناسب را هرچه سریع‌تر ارائه دهد. / جام‌جم دیلی

افزایش ۳ درصدی دانش‌آموزان باوزن طبیعی

مهرزاد حمیدی، معاون تربیت بدنی و سلامت وزارت آموزش و پرورش با بیان این‌که در قالب طرح کوچ، دو مرتبه سنجش وزن دانش‌آموزان انجام شده است، گفت: شمار دانش‌آموزان در گروه با وزن طبیعی، ۰/۱۰۳درصدافزایش یافته و در واقع تعداد دانش‌آموزان دارای وزن طبیعی در سنجش اولیه از ۹/۳۶به ۶۶/۹۱درصد در سنجش ثانویه رسیده است. وی ادامه داد: همچنین تعداد دانش‌آموزان لاغر و خیلی لاغر که در سنجش اولیه ۶ درصد بود، کاهش یافته و به ۳/۹۵درصد رسیده است. / ایسنا

فرسودگی ۶۰ درصدی اتوبوس‌های تهران

مناف هاشمی، معاون حمل‌ونقل و ترافیک شهرداری تهران گفت: وضعیت اتوبوس‌رانی شهر تهران مناسب نیست و بیش از ۶۰ درصد اتوبوس‌ها عمر بالای ۱۰ سال دارند و فرسوده هستند. در چنین شرایطی، حمایت دولت برای توسعه حمل‌ونقل عمومی ضروری است. ضمن این‌که متروی پایتخت هم حدود ۱۵۰ واگن کمبود دارد. وی ادامه داد: فقط هزار دستگاه اتوبوس طی یک و نیم سال گذشته از مدار خارج شده است، چرا که فعالیت آنها برای مالکانشان توجیه اقتصادی نداشته است. / فارس

کس: ایرنا

جنگل‌های بلوط طارم سفلی، جنگل‌های ارسباران و جنگل‌های هیرکانی در مازندران یا طغیان آقانی مانند پروانه تخم انگشتری روبه‌رو شده‌اند

عکس:

ایرنا

برگزاری امتحانات نهایی در ۷۰۰۰ پایگاه‌های امتحانی

محسن حاجی‌میرزایی، وزیر آموزش و پرورش گفت: ۳۰۰۰ پایگاه نسبت به سال گذشته برای برگزاری امتحانات نهایی دانش‌آموزان پایه دوازدهم و به منظور رعایت پروتکل‌های بهداشتی پیشگیرانه کرونا فاصله اجتماعی اضافه شده‌است. وی ادامه داد: در واقع پایگاه‌های امتحانی امسال این پایه از تعداد ۴۰۰۰ به ۷۰۰۰ پایگاه افزایش یافته است. / ایرنا

آتش، بدون دود

طغیان آفات در جنگل‌های شمال، زاگرس و ارسباران باردیگر حیات عرصه‌های جنگلی کشور را به خطر انداخته است

❓ شما که دارید این سطرها را می‌خوانید بی‌هیاهو، بدون این‌که پای شراره‌های آتش وسط باشد، آتش بدون دود آفات در حال شعله‌کشیدن است. جنگل‌های بلوط طارم سفلی دارند با پروانه‌های دم‌قهوه‌ای می‌جنگند، جنگل‌های ارسباران با دم‌قهوه‌ای‌ها و پروانه‌های ابریشم‌باف ناجور، جنگل‌های غرب مازندران با پروانه‌های تخم‌انگشتری، شمشاد‌های هیرکانی در گیلان با شب‌پره‌شمشاد و جنگل‌های کهگیلویه و بویراحمد با انواع جوانه‌خوارها و آفت‌پسیل و جنگل‌های سردشت و پیرانشهر در آذربایجان غربی با آفت برگ‌خوار بلوط، آفت‌هایی سمج و مهلک که کم‌از شعله‌های ویرانگر آتش ندارند. این آفات، برگ‌خوارانی قهارند که ابتدا لارو هستند و سپس پروانه می‌شوند، پروانه‌هایی که وقتی گرمی بیش نیستند، برگ‌ها را می‌چوند و درختان را لغت می‌کنند؛ درختی هم که برگ نداشته باشد، یعنی وسیله تولید ندارد و قادر به فتوسنتز نیست و در نتیجه رشد نمی‌کند. این آفت‌ها می‌توانند پایانی بر زندگی درختان باشند، چنان‌که درباره آفت جوانه‌خوار بلوط که اغلب در زاگرس دیده می‌شود، مرگ را برای درختان آفت‌زده پیش‌بینی کرده‌اند. مرثیه غم‌انگیز جدال عرصه‌های جنگلی کشور با آفت‌ها البته موضوعی است قدیمی که همیشه مایه خسران جنگل‌ها بوده، ولی امسال که سال خشکی طبیعت و کم‌بارشی است، چون آفات وارد مرحله جدیدی شده‌که در چهارراه تلاقی باورهای داغ و بی‌بارش پیش رومی‌تواند حیات عرصه‌های جنگلی را به خطر بیندازد.

مریم خباز

جامعه

چرا آفات سر بلند می‌کنند؟

برای این‌که آفات در اراضی جنگلی طغیان کنند، باید عوامل متعددی دست به دست هم بدهند؛ مثل وضعیت طوبیت و دما، میزان بارندگی، دخالت‌های انسان، تعرض به جنگل‌ها و مدیریت‌های غلط؛ در واقع تلفیقی از عوامل طبیعی و انسانی. هادی کیادلیبری، کارشناس جنگل و دبیر مرجع ملی کنوانسیون تنوع زیستی کشور درگفت‌وگو با ما البته تأکید دارد عوامل انسانی در طغیان آفات بسیار مهم‌تر از عوامل طبیعی هستند. به این معنا که گرچه آفت‌ها به درختان ضعیف مثل آنهایی که در خاکی خشک ایستاده‌اند، بیشتر از بقیه درختان حمله ور می‌شوند، ولی بیشتر طغیان‌ها در نقاطی رخ می‌دهد که انسان‌ها اکوسیستم آن را به هم زده‌اند.

او می‌گوید، در نقاطی که جنگل‌ها از بین رفته‌اند و تراکم درختان کم شده، مثل حاشیه‌های جنگل یا نقاط نزدیک به دام‌سرا‌ها که دامداران شاخه‌های درختان را می‌زنند یا در حاشیه شهرک‌سازی‌ها که ترکیب درختان به هم خورده و تراکم جنگل از بین رفته، به دلیل نفوذ نورو گرما، فضا برای رشد و تکثیر آفت‌ها فراهم است. همچنین در مناطقی که طبیعت دستکاری شده و جمعیت حیات وحش از جمله پرند‌ها تحت‌تأثیر قرار گرفته، بستر رشد آفت‌ها مهیاست.

این همان نکاتی است که درباره طغیان پروانه دم‌قهوه‌ای به عنوان یکی از آفت‌های اصلی زاگرس نیز گفته می‌شود. نگاه کارشناسی به علت طغیان این آفت، این است که وقتی به جنگل‌ها تعرض و درختان آن قطع می‌شود، فضای جنگل باز شده و نورگیری افزایش می‌یابد و با افزایش نور، مواد غذایی مورد نیاز حشرات فراهم می‌شود، در نتیجه جمعیت آنها ناگهان افزایش می‌یابد و تبدیل به آفتی می‌شوند که شکارچیان طبیعی قادر به مقابله با آن نیستند. در مورد جنگل‌های ارسباران که این روزها ۴۷ هزار هکتار از آن به گفته معاون حفاظت و امور اراضی آذربایجان شرقی گرفتار آفت شده نیز وضع به همین شکل است و علی‌قنبری در گفت‌وگو با خبرنگار استانی جام‌جم، از دخالت انسان‌ها و در نتیجه طغیانی شدن آفات می‌گوید. او به ما گفت: «آفت همیشه در جنگل وجود دارد و بخشی از اکوسیستم آن محسوب می‌شود، اما وقتی به مرحله طغیان و وارد آوردن خسارت می‌رسد، باید با آن مقابله کرد. این‌که چرا پروانه دم‌قهوه‌ای و پروانه ابریشم‌باف در ارسباران طغیان کرده نیز به دخالت انسان و تجاوز به طبیعت مربوط است، به طوری که در جنگل‌های هیچ‌گاه آفت به صورت طغیانی وجود ندارد و طغیان مختص نقاطی است که انسان‌ها به جنگل تعرض کرده‌اند.»

در جنگل‌های هیرکانی نیز وضع همانند زاگرس و ارسباران است، حتی با وضعی وخیم‌تر. امین وطن دوست، کارشناس ارشد گیاه‌پزشکی اداره کل منابع طبیعی استان مازندران که از مشکل‌ساز شدن طغیان آفت پروانه تخم‌انگشتری در بخش‌هایی از مراتع و جنگل‌های استان پرده برمی‌دارد و نقاط آلوده را ۳۰۰۰ هکتار برآورد می‌کند، به خبرنگار استانی جام‌جم توضیح می‌دهد تغییرات اقلیمی و دستکاری اکوسیستم باعث طغیان آفات شده است. در استان زاگرس۳۰ کهگیلویه و بویراحمد نیز جواد رحیمیان، رئیس اداره جنگل از هجوم آفت جوانه‌خوار بلوط به ۳۰ هزار هکتار از جنگل‌ها، یورش آفت برگ‌خوار به هزار هکتار از درختان زالزالک، جولان پرانگده پسیل میان درختان زبان‌گنجشک و گسترش رنگ بنه خبر می‌دهد و تغییرات اقلیمی، کاهش بارش برف و شروع زود هنگام فصل رویش را دلایل اصلی طغیان آفات در جنگل‌های استان می‌داند.

او البته این موضوع را تلک‌عاملی نمی‌بیند و در گفت‌وگو با خبرنگار استانی جام‌جم، از چند عامل مستعدکننده دیگر نیز حرف می‌زند؛ از جمله مقاوم شدن آفات به مبارزه شیمیایی، آتش‌سوزی‌ها و ضعیف شدن درختان، مبارزه ناقص و محدود با آفات، موثر نبودن محلول‌های تولید داخل، پایش و رصد محدود عرصه‌ها و نبود نیروی انسانی مجرب.

در آذربایجان غربی و در جنگل‌های زاگرس۳۰ پیرانشهر و سردشت که به گفته مدیرکل منابع طبیعی استان، حضور آفات وضعیت ۵۰۰۰ هکتار از عرصه‌های جنگلی را بحرانی کرده، دست عوامل مشابهی در میان است. فاضل سلامی که در گفت و گو با خبرنگار استانی جام‌جم حمله آفات به این جنگل‌ها را شدیدتر از سال‌های قبل می‌داند به طوری که بیم نابودی جنگل حتی می‌رود، علت این طغیان را خشکسالی، کمبود پیایب بارش‌ها و گرم شدن هوای ماندن که به زعم وی باعث برهم خوردن توازن اکولوژیک جنگل شده است.

افتتاح مدارس برکت شهید فخری‌زاده در مناطق محروم

محمد مهجوری، معاون عمرانی و زیربنایی بنیاد برکت ستاد اجرایی فرمان امام (ره) گفت: شش مدرسه برکت شهید محسن فخری‌زاده با ۶۶ کلاس درس در مناطق محروم استان‌های گیلان، همدان، خوزستان، تهران و ایلام تکمیل و به بهره‌برداری رسیده‌است. وی افزود: این مدارس در مناطق محروم روستایی و حاشیه شهرهای بزرگ کشور به بهره‌برداری رسیده و تحویل وزارت آموزش و پرورش شده تا در اختیار دانش‌آموزان این مناطق قرار گیرد. / جام‌جم دیلی

۳۳ آفت، ۸ بیماری

فهرست بیماری‌ها و آفت‌هایی که تا به حال گریبان ۱۴ میلیون هکتار اراضی جنگلی ایران را گرفته، فهرستی طولیل و بلند بالاست که فقط تعدادی از آنها که شاخص‌ترند به گوش افکار عمومی رسیده و دوستداران طبیعت درباره‌شان نگرانی دارند. مثلاً در جنگل‌های نیمه‌جان زاگرس، آفت جوانه‌خوار بلوط، مایه نگرانی است و در جنگل‌های باستانی شمال، آفت ابریشم‌باف، در جنگل ارسباران نیز پروانه‌های دم‌قهوه‌ای و پروانه تخم‌انگشتری و حتی در جنگل‌های دست‌کاشت مناطق بیابانی کشور، برگ‌خوارها، مکنده‌ها و آفت شیشک سفید تاغ.

البته این آفات سال‌ها به سال جا عوض می‌کنند و عرصه‌های وسیع‌تری را به اشغال درمی‌آورند، به طوری که دیگر نمی‌شود گفت ابریشم‌باف‌ها یا دم‌قهوه‌ای‌ها مختص یک نقطه خاص‌اند.

از ابریشم‌باف ناجور یا ابریشم‌باف کولی که خصلتش جابه‌جایی و از نقطه‌ای به نقطه دیگر رفتن است، اگر بگذریم یا از پروانه‌های تخم‌انگشتری که چند هفته‌ای است لاروهای آن به جان برگ‌های درختان افرا، توسکا، زرشک، غان، ممزن، گیل‌اس، ازگیل، گوجه‌های جنگلی و زالزالک‌ها افتاده، اگر صرف‌نظر کنیم، فهرست آفات عرصه‌های جنگلی کشورمان ۳۱ نام دیگر را نیز شامل می‌شود که این را باید افزود به فهرست کشنده هشت بیماری که تا به حال باعث مرگ درختان زیادی شده است.

این‌ها را به یاد داشته باشید: پروانه برگ‌خوار سفید آمریکایی کارش تغذیه از برگ‌های گیاهان مختلف جنگلی است. لارو پروانه دم‌طلایی به جان بلوط‌ها، لورها و درختان شیردار می‌افتد. پروانه برگ‌خوار زمستانه خالدار می‌افتد به جان درختان راش، انجیلی، ممزن و افرا. پروانه جوانه‌خوار کاج عاشق کاج‌های جنگلی است که جوانه‌ها را می‌خورد و تنه کاج‌ها را بدشکل می‌کند. کرم خراط عاشق افرا، شاه‌بلوط‌های هندی، توسکا، زبان‌گنجشک، صنوبر، نارون و حتی بیدمشک است. سوسک برگ‌خوار قهوه‌ای توسکا می‌زند به درختان زیبای توسکا و سوسک برگ‌خوار نارون می‌زند به درختان خوش‌تراش نارون و اوجا و مَلج.

سرخرطومی چنده، آفت درختان راش است و محل زیست سوسک چوب‌خوار بلوط، داخل تنه درخت. کرم سفید ریشه اما درعین حال که ریشه درختان را می‌خورد، برگ‌ها را نیز نابود می‌کند و شیشک پنبه‌ای راش برای زنده ماندن به شیره پوست تنه و سرشاخه درختان متکی است. شیشک سپردار کاج نونل، کارنه‌عنکبوتی، شته راش، شسته گال‌زای نارون و زنبور برگ‌خوار آژاده و رزو و نسترن و اکالیپتوس هم هر کدام به جای خود.

از آفت‌ها که بیش از این هستند، اگر فاکتور بگیریم به بیماری‌های رایج در جنگل می‌رسیم، به شاکر شاه‌بلوط، پوسیدگی زغالی بلوط، پژمردگی شب‌خست، لکه قیری برگ افرا، قتیله نارنجی، خشکیدگی کاج‌الدار، سفیدی سطحی بلوط و سرخشکیدگی زربین که تا به حال مرگ گونه‌های مختلف جنگلی در کشورمان را رقم زده‌اند.

مدیریت آفت‌زده

بلوط و ابریشم‌باف ناجور کلنجر می‌روند، گفته‌های مدیرکل مدیریت بحران استانداری آذربایجان شرقی با خبرنگار استانی جام‌جم، تاییدی است بر همه تعلل‌هایی که در مبارزه با آفات وجود دارد.

محمدباقر هنربر به ما گفت: «در مورد طغیان آفات در ارسباران با حضور فرماندار، نیروهای نظامی، انتظامی، هلال‌احمر، دستگاه‌های امدادی و مسوولان منطقه آزاد ارس جلسه‌ای برگزار شد و مکاتبات لازم برای دریافت اعتبار و شروع کار انجام شد. همچنین از منطقه آزاد ارس و مجموعه مس آذربایجان قول مساعدی درخصوص اختصاص موقت اعتبار کسب شد تا بتوانیم در فرصت باقیمانده و تا قبل از طی مراحل اداری، دفع آفات را شروع و اقدام به محلول‌پاشی کنیم.» در استان مازندران هم که این روزها با طغیان تخم‌انگشتری‌ها در حدود ۳۰۰۰ هکتار از اراضی جنگلی روبه‌روست، به گفته کارشناس ارشد گیاه‌پزشکی اداره کل منابع طبیعی استان، پول کافی برای مبارزه وجود ندارد که این نیز مشکلی است مزید بر علت. با این حال مسوولان سازمان جنگل‌ها نه تعلل‌ها را می‌پذیرند و نه از دست رفتن فرصت‌های طلایی را. در عوض همواره از تلاش بی‌وقفه برای مبارزه با آفات عرصه‌های جنگلی حرف زده و هماهنگی با کمیته تخصصی گیاه‌پزشکی برای مقابله منطقه‌ای با آفات به جای مبارزه استانی یا دقت در انتخاب نهال، محل و مسیر درمان خبر می‌داد، در مورد رویشگاه‌های ایرانی تورانی (جنگل‌های فلات مرکزی ایران) گفت تیمی تخصصی به صورت مکانیکی با آفات و گیاهان نیمه‌انگلی مبارزه می‌کند و گیاه‌پزشکان نیز در استان‌ها و مناطق تحت مدیریت، درختان و گیاهان را به صورت مستمر پایش می‌کنند.

انجام مستمر پایش‌ها اما چیزی نیست که کارشناسان جنگل آن را تایید کنند. اگر بدانیم چندی قبل حسن عسکری، عضو سابق هیات علمی موسسه تحقیقات گیاه‌پزشکی کشور به ایسنا گفته بود دستورالعمل تدوین‌شده برای مبارزه با آفت پروانه دم‌قهوه‌ای به مرور زمان رها شده و سازمان جنگل‌ها نسبت به مسائل گیاه‌پزشکی کم‌توجه و بی‌توجه شده و کنترل آفات برایش اولویت ندارد، آن‌وقت گفته‌های هادی کیادلیبری، کارشناس جنگل با جام‌جم را نیز خواهیم پذیرفت.

او به ما گفت: «گرچه مبارزه با آفات در عرصه‌های جنگلی کاری دشوار است، ولی نشدنی نیست. موضوع این است که ما همیشه در اجرا عقیم و چون آفات و بیماری‌ها را پایش و رصد نمی‌کنیم، نمی‌دانیم وضعیت آفت‌ها در سال‌های بعد چگونه خواهد بود و به همین دلیل ناگهان با طغیان آفات و بیماری‌ها روبه‌رو می‌شویم، در حالی که انتظار داریم طبیعت خودش دست به کار مقابله شود. وم معتقد است به دلیل این نحوه مدیریت، اکثر اوقات در مبارزه پیروز نبوده‌ایم و در ماجرابی مثل آفت شمشاد‌ها، آنها را پاک از دست داده‌ایم.

پروانه‌های دم‌قهوه‌ای که به گفته مدیرکل منابع طبیعی قزوین، مدتی است دارند نفس جنگل‌های بلوط طارم سفلی را می‌گیرند یا پروانه‌های تخم‌انگشتری که به گفته مدیرکل منابع طبیعی مازندران، هفته‌هاست در حال آژردن عرصه‌های جنگلی غرب استان به‌ویژه کجور، تنکابن و رامسرند یا شب‌پره‌های شمشاد که بلای جان ۱۷ هزار هکتار از شمشادزارهای هیرکانی در گیلان شده‌اند گرچه با محلول‌پاشی و مبارزه فیزیکی انسان‌ها روبه‌رو شده‌اند، ولی درواقع پیدی نیستند که با این بادها بلرزند. سال‌های گذشته نیز همین روش‌ها برای مقابله با این آفات ذکر شده بود، ولی چون دیر یا ناقص به کار گرفته شدند، امسال بازهم طغیان کرده‌اند. آقاتی که جنگل‌های کشورمان را سال‌ها به سال فتح می‌کنند، برخی وارداتی‌اند که به آنها آفت‌های قرنطینه‌ای می‌گویند، برخی آفات نیز آفت‌های عمومی خوانده می‌شوند که به بخش‌های کشاورزی، باغیانی و منابع طبیعی توامان خسارت می‌زنند. بخش دیگر نیز آفات تخصصی‌اند که مختص عرصه‌های جنگلی‌اند مثل ابریشم‌باف‌ها و دم‌قهوه‌ای‌ها که فعلاً در جنگل‌های هیرکانی و زاگرس، دور دور آنهاست. متولی مبارزه با آفت‌های قرنطینه‌ای و عمومی و مهار آنها سازمان حفظ نباتات است، اما مرجعی که متولی اصلی مقابله با آفت‌های تخصصی است، سازمان جنگل‌ها و مراتع‌کشور است که با باورهای استانی خود که ادارات منابع طبیعی‌اند، باید به جنگ آفات برود.

عملکرد این سازمان در مبارزه با آفت‌ها و بیماری‌ها اما سال‌هاست محل چالش است به طوری که منتقدان بر این باورند این مبارزه اغلب به قدری دیر آغاز می‌شود که ثمره‌اش کمتر عاید جنگل می‌شود. این انتقاد، حرف غریبی نیست. چراکه خرداد پارسال وقتی خبر طغیان آفت جوانه‌خوار بلوط در جنگل‌های مهباد و آسیب‌دیدگی ۴۵۰ هکتار از این جنگل‌ها رسانه‌ای شد، کارشناس جنگل اداره منابع طبیعی این شهرستان اعلام کرد امسال هیچ مبارزه شیمیایی و بیولوژیکی برای مقابله با کرم جوانه‌خوار بلوط صورت نگرفته و چون لاروها در حال تبدیل شدن به پروانه هستند، دیگر مبارزه نیز سودمند نیست که درواقع تاییدی بود بر گفته منتقدان.

اگر گفته‌های مدیرکل دفتر حفاظت و حمایت سازمان جنگل‌ها با ایسنا که مربوط است به شهریور ۹۹ نیز ملاک قضاوت باشد، این جمله‌وی که در دو سال اخیر خسارت آفات در همه عرصه‌های منابع طبیعی از جمله جنگل‌های طبیعی، بیابانی، جنگل‌های دست‌کاشت و مراتع افزایش یافته، سرنخ خوبی است.

اکنون نیز که درختان جنگلی ارسباران با دو آفت پروانه دم‌قهوه‌ای